

Oplæg til FØJO III

Fødevareministeriet har bedt om et oplæg, der beskriver rammerne for en ny forskningsindsats i økologisk jordbrug.

Der beskrives et femårigt program for perioden 2005 - 2010

Siden etableringen af Forskningscenter for Økologisk Jordbrug (FØJO) i 1995 er der gennemført to forskningsindsatser i økologisk jordbrug, dels FØJO I, som blev gennemført i perioden 1996 - 2000, dels FØJO II, som gennemføres i perioden 2000 - 2005.

Størstedelen af forskningen i FØJO II afsluttes imidlertid med udgangen af 2004. For at sikre forskningens kontinuitet og bidrage til en fortsat udvikling af økologisk jordbrug er det vigtigt, at der iværksættes ny forskning i 2005. Gennem længere tid er der derfor blevet arbejdet på at initiere en ny indsats. Fødevareministeriets departement har nu bedt Direktoratet for FødevareErhverv (DFFE) og FØJO om at udarbejde et forslag til en ny forskningsindsats inden for økologisk jordbrug med start i 2005. Der beskrives en femårig indsats med start i 2005.

Plan for udarbejdelse af oplæg

Som det fremgår af tekstboksen er et første oplæg til FØJO III under udarbejdelse i FØJO's sekretariat. Dette oplæg vil i høj grad tage udgangspunkt i FØJO's "Strategioplæg 2005 - 2010", og herunder workshoppen om integritet og den kommende vidensyntese om økologisk jordbrug i globalt perspektiv (se de næste artikler).

I første omgang er det medlemmerne af FØJO's brugerudvalg, som på vegne af de forskellige organisationer inden for økologisk jordbrug har mulighed for at komme med kommentarer og forslag til oplægget.

Oplægget og brugerudvalgets forslag vil dernæst blive behandlet i FØJO's bestyrelse, som har ansvaret for udarbejdelsen af det oplæg, der sendes til høring i DØFR og FRF. Det er også FØJO's bestyrelse, som efter høringen i DØFR og FRF skal godkende et endeligt oplæg.

Finansieringsmål på max. 50 mio. kr. årligt

Det endelige oplæg skal efter planen ligge færdigt i slutningen af marts, så det kan indgå i forhandlingerne om finansloven for 2005.

På nuværende tidspunkt er der mulighed for en finansiering på ca. 12 mio. kr. årligt. Oplægget vil imidlertid tage udgangspunkt i, at der er mulighed for at tilvejebringe en yderligere finansiering, således at den samlede indsats i FØJO III kan varieres afhængig af finansieringsmulighederne og max. op til 50 mio. kr. årligt.

TIDSPLAN FOR UDARBEJDELSE AF OPLÆG

Januar 2004

Et første oplæg til iværksættelse af FØJO III udarbejdes af FØJO's sekretariat. Oplægget vil dels indeholde forslag til temaer, dels forslag til procedure

Februar 2004

Oplægget diskuteres den 18. februar i FØJO's brugerudvalg

Oplægget samt brugerudvalgets kommentarer og forslag diskuteres den 25. februar i FØJO's bestyrelse

Marts 2004

Et revideret oplæg sendes til høring i Det Økologiske Fødevareråd (DØFR) og Fødevareministeriets Rådgivende Forskningsudvalg (FRF)

Eventuelle forslag og kommentarer fra DØFR og FRF behandles i FØJO's bestyrelse

Et endeligt oplæg foreligger ved udgangen af måneden

Referater fra workshoppen om integritet

Onsdag den 3. december 2003 holdt FØJO en workshop om "Integritet i økologisk jordbrug - og i forskningen" (se bl.a. de foregående numre af FØJOintern. Referater af møderne i de forskningsfaglige workshops kan findes på

www.okoforsk.dk sammen med baggrundsmateriale, mødebilag m.v.

Kommentarer til mødet eller forslag til det videre forløb er fortsat velkomne.

Ny vidensyntese: Økologisk jordbrug i et globalt perspektiv

Med baggrund i FØJOs strategi for 2005-2010 har FØJOs bestyrelse besluttet at igangsætte en vidensyntese om økologisk jordbrug i et globalt perspektiv, som blandt andet skal danne grundlag for at iværksætte forskning på området.

Vidensyntesen udføres af en dansk ekspertgruppe suppleret med internationale indlægsholdere og granskere. I løbet af 2004 bliver der afholdt to åbne internationale workshops. Den første workshop, der foreløbigt er planlagt til den 22.-23. april, har til formål at give input til vidensyntesen, belyse feltet og afklare mangetydige begreber. På den anden workshop vil resultaterne blive præsenteret og diskuteret, og derudover vil arbejdet blive afrapporteret i en engelsksproget DARCOF Report.

Som supplement til de åbne workshops vil der blive lavet et netsted, hvor man kan se de foreløbige produkter og give input til arbejdet i form af kommentarer og spørgsmål.

Vidensyntesen skal på baggrund af den stigende globalisering og de moderniseringsprocesser, som økologisk jordbrug også er en del af, give et overblik over, hvilken rolle økologisk jordbrug kan spille i et globalt perspektiv. Der er store forskelle mellem det moderne europæiske jordbrug og forbrug på den ene side, og fattige småbønder og mennesker der ikke har råd til at være forbrugere på den anden. Og spørgsmålet er, hvad den danske og europæiske forskning i økologisk jordbrug kan bidrage med i dette perspektiv.

Vidensyntesens emne er meget bredt, og langt bredere end den hidtidige forskning i FØJO. FØJOs sekretariat har lavet et oplæg til vidensyntesen, der ikke på forhånd afgrænser arbejdet, men tværtimod søger at brede feltet ud i flere dimensioner. Afgrænsningen af forskningsområdet vil derfor blive en central opgave i vidensyntesen.

Globalisering og bæredygtig udvikling fremhæves som to af de mest fremherskende diskurser i de sidste årtier. Med globalisering menes der her nedbrydningen af de barrierer i rum og tid, der begrænser menneskelig aktivitet på vores klode samt den voksende sociale bevidsthed om disse ændringer. Mens globaliseringen er en følge af den dominerende teknologiske og sociale udvikling, er bæredygtig udvikling en normativ, retningsgivende reaktion på de voksende konsekvenser af den dominerende udvikling. Vidensyntesen må placere sig i denne sammenhæng, og det er af afgørende betydning, at der i arbejdet tages hensyn til de mange forskellige forståelser af de to begreber, der er i spil. Bredden i feltet beskrives i form af tre forskellige positioner i forhold til globalisering og bæredygtig udvikling:

- ▶ Vækst og frihandel uden økologiske grænser (markedsliberalisme)
- ▶ Vækst og frihandel inden for visse grænser (økologisk økonomi)
- ▶ Vækst og frihandel som opskrift på økologisk uretfærdighed (politisk økologi)

Det er ikke meningen, at ekspertgruppen skal vælge en af de beskrevne positioner at arbejde ud fra. Hvert perspektiv kan belyse forhold, som de øvrige perspektiver ikke har blik for. Vidensyntesen bør således referere til alle de nævnte positioner og inddrage andre relevante positioner. Ingen af perspektiverne bør indgå på en ureflekteret måde, men anvendes kontekstuel inden for den helhedsforståelse, som kendetegner økologisk jordbrug. En helhedsforståelse der blandt andet tager udgangspunkt i forståelsen af bæredygtighed som funktionel integritet.

I videnssynesens formål er der nævnt en række spørgsmål, som på baggrund af de nævnte perspektiver ønskes besvaret:

- ▶ Kan økologisk produktion i ulande medvirke til en bæredygtig udvikling? Hvordan?
- ▶ Kan økologisk certificering beskytte naturressourcer, forbedre arbejdsvilkår med videre? Hvordan?
- ▶ Kan en fair global handel med økologiske varer realiseres? Hvordan?
- ▶ Kan verden brødfødes ved økologisk drift? Hvordan?
- ▶ Kan den økologiske forskning i de rige lande gavne økologisk jordbrug i fattige lande? Hvordan?

Besvarelsen af spørgsmålene skal ikke alene være beskrivende med udgangspunkt i de nuværende økologiske fødevarer-systemer, men også tegne et udviklingsperspektiv for disse. Videnssynesens skal således ikke skarpt afgrænses i forhold til de eksisterende standarder for økologisk jordbrug, men i højere grad orientere sig efter de økologiske ideer og principper samt beslægtede ideer.

En nærmere beskrivelse af videnssynesens formål, baggrund og gennemførelse kan findes på www.okoforsk.dk (beskrivelsen er på dansk og på engelsk). Senere vil der på www.darcof.dk blive etableret et egentlig netsted for videnssynesens.

Ny medarbejder i FØJO

FØJO's sekretariat har fået en ny medarbejder, nemlig mig, *Lizzie Melby Jespersen*. Jeg startede 1. januar 2004 for foreløbig tre år i FØJO. Jeg kommer fra en stilling i DJF's Administration (1998-2002) og "Internationalt Projekt Netværk" (2003), hvor jeg primært har arbejdet med vejledning og bistand til DJF's forskere i forbindelse med udarbejdelse af ansøgninger, kontraktforhandlinger og konsortieaftaler samt kontraktadministration af EU projekter.

Jeg er uddannet cand.scient. i biologi (miljøbiologi) og cand.agro., men i dag er jeg nok det, man kalder en generalist. Jeg har tidligere tilbragt en del år i den rådgivende ingeniørbranche som miljøkonsulent og medejer af et miljøkonsulentfirma, hvor jeg primært arbejdede med behandling (primært kompostering) og anvendelse af organisk affald i jordbruget. 1996-98 arbejdede jeg freelance, og min største arbejdsopgave (for Landbrugets Rådgivningscenter, Sektionen for økologi) var information vedr. EU's økologiforordning og sammenligning af økologireglerne i EU landene. I perioden 1995-98 var jeg desuden den danske repræsentant i IFOAM EU gruppen. I fritiden bruger jeg en del tid på vores lille (10 ha) økologiske brug, som blev omlagt i 1988.

Mine arbejdsopgaver i FØJO bliver primært administration og fagligt arbejde på EU projekter under 5. og 6. Rammeprogram samt andet internationalt relateret arbejde. Jeg er administrativ koordinator på EU projektet: "*Harmonized and standardized procedures for evaluation of plant protection products, fertilizers and soil conditioners for use in organic agriculture*". (Organic Inputs Evaluation), et treårigt projekt, som startede i januar 2003. Derudover arbejder jeg fagligt på det 3-årige EU projekt: "*European information system on organic markets*" (EISfOM), som også startede i 2003. Til marts, 2004 starter et nyt EU projekt, "*Research to support revision of the EU Regulation on organic agriculture*" (EEC2092/91 revision), som jeg også skal være administrativ koordinator på. Derudover skal jeg stå for hovedparten af arbejdet på projektet, "*Implementering og kontrol af de økologiske regelsæt i udvalgte europæiske landes certificeringsorganer*", som løber i 2004 og er støttet af Fonden for Økologisk Jordbrug. Der er således mange spændende arbejdsopgaver, og jeg håber på et godt samarbejde med FØJO's "brugere" og "leverandører", på de opgaver jeg bliver involveret i.

Kort nyt

Høring om den europæiske aktionsplan for økologisk jordbrug

Den 22. januar 2004 afholdte EU kommissionen en høring om den europæiske aktionsplan for økologisk jordbrug. Formålet var at få inputs fra "økologiske interesseorganisationer m.fl." Omkring 100 forskellige organisationer var inviteret. Endvidere gav eksperter inden for bl.a. jordbrug, miljø, forbrugerspørgsmål indlæg; bl.a. gav Birte Boelt på vegne af FØJO et oplæg om mulighederne for sameksistens af genmodificerede og økologiske afgrøder.

På basis af høringen vil kommissionen udgive aktionsplanen som en såkaldt "communication", hvor ministerrådet og parlamentet informeres om indholdet af aktionsplanen.

Yderligere oplysninger kan findes på
http://europa.eu.int/comm/agriculture/events/organic/index_en.htm

Medfinansiering af nye EU-projekter

Den 1. marts starter en række nye europæiske forskningsprojekter, som har fokus på økologisk jordbrug. Flere af de nye projekter har et kraftigt dansk islæt (se FØJOintern nr. 4, 2003). I løbet af forholdsvis kort tid vil der – bl.a. via FØJO's netsteder – kunne findes netsteder for projekterne.

FØJO har gennem længere tid forhandlet med Fødevareministeriet om medfinansiering af projekterne. Der er tale om et samlet medfinansieringsbehov på ca. 16 mio. kr., hvoraf medfinansieringsbehovet i 2004 udgør 5 mio. kr.

Indtil videre er det aftalt med Fødevareministeriet, at ministeriet dækker medfinansieringsbehovet for 2004. Den resterende del af medfinansiering forhandles i forbindelse med iværksættelsen af FØJO III.

Ny kongresarrangør

Seniorforsker Ilse A. Rasmussen, Afdeling for Plantebeskyttelse på Forskningscenter Flakkebjerg vil fremover repræsentere FØJO i organisationsgruppen for Økologikongres 2004. Hvis du har forslag til kongressen kan Ilse kontaktes via telefon 58 11 33 94 eller e-mail ilseA.rasmussen@agrsci.dk.

Ny redaktør af artikler til nyhedsbreve

FØJO's elektroniske nyhedsbreve FØJOenyt og DARCOF-ene har nu eksisteret et år og er udkommet i henholdsvis seks og fire udgaver. Der er blevet udtrykt tilfredshed med nyhedsbrevene, og projektlederne i FØJO II er derfor blevet bedt om på vegne af projekterne at komme med forslag til artikler i 2004.

Det er seniorforsker Lars Elsgaard, Afdeling for Jordbrugsproduktion og Miljø, DJF, som i 2004 vil stå for redigering af artikler til de to nyhedsbreve. Artikelforslag m.m. skal således sendes til lars.elsgaard@agrsci.dk. Hvis du har spørgsmål, kan Lars kontaktes på 89 99 18 73.

FØJO ikoner

Ved præsentation af forskningsprojekter på kongresser og møder er det god kutyme at fortælle, hvem der har finansieret projektet, og hvem der er i øvrigt involveret i arbejdet. Det kan bl.a. gøres ved at bringe de medvirkende institutioners logo på en af siderne.

For at gøre dette så nemt som muligt har vi lavet forskellige ikoner og skabeloner, som frit kan hentes via www.okoforsk.dk.

Forskningscenter for Økologisk Jordbrug (FØJO) koordinerer den økologiske jordbrugsforskning i Danmark med henblik på at sikre optimalt udbytte af de ressourcer, som afsættes til forskning. FØJO er et såkaldt "forskningscenter uden mure", hvor den forskningsfaglige kompetence udgøres af de ca. 140 forskere og 20 institutioner, der deltager i centrets forskningsprogrammer.

Det interne nyhedsbrev FØJOintern henvender sig til forskere og institutioner m.fl., som har interesse i forskning i økologisk jordbrug. Abonnement kan tegnes ved henvendelse til FØJO's sekretariat på tlf. 89 99 16 75. Abonnement er gratis. Foruden FØJOinternt udgives et elektronisk nyhedsbrev "FØJOenyt", som henvender sig til brugere af forskningen i økologisk jordbrug.

Redaktion: Claus Bo Andreasen
Grafisk tilrettelæggelse: Enggaardens Tegnestue
Tryk: Forskningscenter Foulum

Forskningscenter for Økologisk Jordbrug (FØJO)

Foulum, Postboks 50, DK-8830 Tjele
Tlf. 89 99 16 75. Fax 89 99 16 73
E-mail: foejo@agrsci.dk
www.foejo.dk • www.okoforsk.dk